

Ж. Б. Богдан

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
управлінні соціальними системами, доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Харків, Україна

janna.bogdan79@mail.ru

Н. В. Підбуцька

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
управлінні соціальними системами, доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Харків, Україна

podbutskaaya_nina@ukr.net

Психологічні особливості розвитку громадської активності студентів, як чинник психологічної допомоги в умовах освітнього простору

Сучасний стан розвитку суспільства потребує від вищої школи підготовки таких спеціалістів, які можуть поєднувати висококваліфікаційну професійну діяльність з активною участю в громадській роботі та проявляти себе конкурентноспроможними фахівцями. У зв'язку з цим викликає науковий інтерес аналіз умов ефективності громадської діяльності та внутрішніх психологічних механізмів її формування. Питання розвитку громадської активності особистості знайшли своє відображення у багатьох психолого-педагогічних працях (К Абульханова-Славська, В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, Г. Костюк, В. Кремень, С. Максименко, С. Рубінштейн та інш.).

Генезис та високорозвинені уявлення прояву громадської активності необхідно розглядати в системі соціально-психологічних передумов її формування. В сучасних дослідженнях приділяється багато уваги стосовно питання громадської активності. Отже, вона проявляється через суспільно значущу діяльність, у створенні нових форм соціального життя [2, с. 19].

Найбільш вагомим в психологічній трактовці громадської активності студента є взаємозв'язок різних властивостей особистості, які складають психологічну структуру громадської активності, її критерії, рівень прояву, а також загальні умови та фактори розвитку. Власне громадська активність студента обумовлює сукупність духовних та соціальних потреб, що спонукають його через систему усвідомлених та неусвідомлених мотивів до діяльності. Тому для цього необхідним є наявність певного рівня готовності студента до громадської активності, знань, вмінь, навичок та особистісного досвіду.

Виділені психологічні компоненти, що складають громадську активність студента, внутрішні механізми її формування не можна зводити, навіть у складній схемі, не враховуючи їхні взаємозв'язки з іншими загальними властивостями психологічної структури особистості майбутнього фахівця. Громадська активність студента формується на основі розвитку усіх властивостей його особистості, це здійснюється завдяки тому, що він поки що інтуїтивно виконує певні питання або доручення [3, с. 302].

Формування громадської активності студентів – складний багатогранний процес, який протікає як в умовах навчальної, так і позанавчальної діяльності. Він передбачає науково обумовлене управління та керівництво, що включає урахування як зовнішніх (об'єктивних), так і внутрішніх (суб'єктивних) факторів розвитку особистості студента, динамічного взаємозв'язку соціального та психологічного.

Суспільно значущі потреби та мотиви, інтереси, світогляд, переконання і ідеали, відносини особистості, її моральні цілі і морально-вольові властивості визначають вибірковість громадської активності студентів. Експериментальне дослідження продемонструвало, що спрямованість студентів як майбутніх повноцінних громадських діячів засвоюється в особистісному досвіді, який набувається в онтогенетичному розвитку. Знання, уміння, навички та побудовані на їх основі звички характеризують рівень підготовленості студента до громадської діяльності. Таким чином,

прояв громадської активності у студентів створює своєрідну систему, яка характеризується взаємодіючими елементами, що складають її. До них ми відносимо наступні критерії: 1) безпосередня участь у громадській діяльності та кількість часу, що витрачається студентом на громадську діяльність; 2) спрямованість громадської діяльності; 3) відношення студента до громадської діяльності (позитивне, байдуже, негативне); 4) задоволеність студента громадською роботою; 5) рівень підготовленості студента до громадської діяльності (знання, вміння та навички); 6) соціальна результативність громадської роботи, експертна оцінка її значущості. Таким чином, виділені критерії в певній мірі можуть служити щодо психологічної характеристики громадської діяльності студентів, визначення індивідуально-групових рівнів її розвитку.

Проведене дослідження показало, що громадську активність студентів можливо класифікувати по рівням розвитку (прояву) та віднести до наступних груп: вищий рівень (яскраво виражений актив), високий рівень (актив), середній рівень (потенційний актив), низький рівень (пасив). В залежності від ступеню характерологічних відмінностей виділити декілька її видів та відповідних груп студентів: стійко активних та залучених у громадську діяльність, стійко пасивних, нестійко активних, нестійко пасивних.

Аналіз різноманітних варіантів громадської активності студентів в їх причинній обумовленості дозволив виділити ряд характерологічних відмінностей громадської активності студентів за широтою індивідуального діапазону їх громадської активності, її індивідуального стилю, за ступенем її стійкості.

Було виявлено, що громадська активність студентів характеризується як первинною (бажання, інтерес, потреба до громадської діяльності), так і вторинною (задоволеність від виконання громадських робіт, звичка до неї) мотивацією. Оволодіння студентом системою різноманітних знань, навичок та умінь громадської роботи характеризує ступень його підготовленості до неї.

Знання, навички та вміння допомагають вирішувати нові завдання, формують стійке позитивне відношення до громадської роботи та призводять до якісних змін в мотиваційній сфері, інтересах, підвищують самостійність, раціоналізують сам процес громадської діяльності, впливають на становлення особистості в цілому.

Аналіз мотивів громадської діяльності студентів показав, що у вищих навчальних закладах необхідно впроваджувати навчально-виховну систему, яка може забезпечити оптимальні умови становлення громадської активності студента, цілеспрямовано сформувані суспільно значущі мотиви, поєднуючи у собі мотиви, що орієнтуються на процесуальні та результативні сторони діяльності одночасно. Слід зазначити, що майбутні фахівці повинні гармонійно поєднувати у собі професійну майстерність та громадську активність для подальшого особистісного саморозвитку в конкурентних умовах розвитку нашої країни.

Література

1. Гусєва А. В. Психологічні чинники готовності особистості до громадської активності : автореф. дис. канд. психол. наук : спец. 19.00.01 / Гусєва А. В. – Одеса, 2009. – 20 с.

2. Лісовець О.В. Дослідження громадської активності сучасної студентської молоді / О.В. Лісовець // Наукові записки НДУ ім. М. Гогля. Серія : «Психолого-педагогічні науки». – 2012. – № 2. – С. 18-22.

3. Мамаєва О. А. Роль та значення громадської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя / О. А. Мамаєва // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2009. – № 3. – С. 302-305.